

Vymezení specifických poruch učení SPU Terminologie SPU

- **Specifické poruchy učení (SPU), Specifické poruchy učení a chování (SPUCH).**
- Specifické vývojové poruchy učení (SVPU).
- Vývojové poruchy učení (VPU).
- Dyslexie.
- SPU postihují oblasti a výkonnosti, které jsou důležité pro vzdělávací proces.
 - Problematika SPU má interdisciplinární charakter: oblast pedagogická, psychologická, lékařská, jazykovědná.
 - Terminologie: směrem k humanizaci oboru ⇨ žák, student, osoba se SPU.
 - U jednotlivých osob s SPU se vyskytuje řada příznaků, které se těžko zobecňují
 - Dovednost číst a psát předpokládá, že se dítě naučí rozumět psanému textu a do písemné podoby převede slyšené slovo.
 - Významná provázanost s řečí.

Vztah SPU a inteligence

- Problematika iniciována a řešena od 50. let 20. stol, 2 nápadné jevy:
- **Diskrepance mezi úrovní inteligence a počátečním školním výkonem dítěte.**
- Rozdíly ve výkonech v jednotlivých předmětech.
- V současné době se ustupuje od obou podmínek.
- **Inteligence předpokládá určité intelektuální funkce, jejichž postižení může vyvolat selhání → „nerealizovaná inteligence“ (Lorry, 1966).**

Vztah SPU a inteligenc

- **Specifické poruchy učení jsou podmíněny mimointelektovými příčinami.**
- **Schopnost naučit se číst není závislá na inteligenci.**
- **Definice expertů z USA (1980) – MATĚJČEK (1993):**
- **Poruchy učení** jsou souhrnným označením různorodé skupiny poruch, které se projevují zřetelnými obtížemi při nabývání a užívání takových dovedností, jako je mluvení, porozumění mluvené řeči, čtení, psaní, matematické usuzování nebo počítání. Tyto poruchy jsou vlastní postiženému jedinci a předpokládají **dysfunkci CNS**. I když se porucha učení **může**

vyskytnou souběžně s jinými formami postižení (MR, smyslové vady, sociální, emocionální poruchy) nebo souběžně s jinými vlivy prostředí (kultura, nevhodná výuka), není přímým následkem takových postižení nebo nepříznivých vlivů.

Dyslexie – současná definice (Mezinárodní dyslektická společnost, 2003):

- Dyslexie je specifická porucha učení , která je neurobiologického původu. Je charakterizovaná obtížemi se správným a/nebo plynulým rozpoznáním slova a špatným pravopisem a dekodovacími schopnostmi. Tyto obtíže jsou typickým následkem deficitu ve fonologické složce jazyka, který je často neočekávaný ve vztahu k ostatním poznávacím schopnostem a k podmínkám efektivní výuky ve třídě. Mezi sekundární následky mohou patřit problémy s porozuměním čteného a omezené čtenářské zkušenosti, které brání růstu slovní zásoby a základních znalostí.

Zahraniční hledisko

- **Odborníci zabývající se touto problematikou u nás:** Matějček, Langmeier, Zelinková, Tymichová, Pokorná, Mareš, Skalická, Kocurová, Novák, Košč, Kučera.
- **Odborníci zabývající se touto problematikou v zahraničí:** Bakker, Barkley, Munden, Train, Reifová, Orton.

- **německá literatura:** Spezielle Lernprobleme.
- **anglická literatura:** Learning disabilities. Specific learning difficulties (SpLD).

Nespecifické poruchy učení **Nepravá dyslexie**

- **Jejich podkladem není nedostatek nebo porucha základních schopností ke čtení.**
- **Porucha či nedostatek spočívá v jiných oblastech, které mají na učení čtení nepříznivý vliv.**
- **Díky tomu se základní schopnosti pro učení čtení nemohly rozvinout nebo byly ve svém vývoji utlumeny.**
- **Nízká úroveň čtení není jediným symptomem, ale pojí se s obtížemi v jiných školních oblastech a celkově špatným prospěchem.**

Nespecifické poruchy učení - příčiny

- **VNITŘNÍ:**
- Opožděný intelektový vývoj.
- **VNĚJŠÍ:**

- Napjatá citová situace v rodině, ve škole.
- Dlouhé zanedbávání školní docházky.
- Nevhodný didaktický postup nezkušeného učitele.
- Výchovná zanedbanost dítěte v rodině.
- Špatný zdravotní stav dítěte, chronická onemocnění.
- Vážné smyslové vady či vady řeči.
- Dvojjazyčná výchova.
- **Odstraňujeme primární příčinu, také reedukace.**
- **Neverbální poruchy učení – příznaky – Matějček, Z. 1993)**
- Vývoj řeči dobrý, slovní zásoba nedotčena.
- Užití řeči rigidní, sociálně nepřiměřené, neúčinné.
- Nerozumí slovním hříčkám, uniká jim vtip, nemají smysl pro humor, nechápou metafory.
- Problémy v orientaci v prostoru, pravolevé orientaci, v kolektivních hrách, geometrii, chybí smysl pro rytmus.
- Nevytváří si sociální vztahy, neumí číst z gest, mají málo přátel.

- **Čtení je průměrné, vynikající paměť, porozumění textu slabé.**
- **Verbální testy IQ na vyšší úrovni než neverbální.**
- **Didaktogenní poruchy učení – nepravá dyslexie, pseudodyslexie**

Problémy ve čtení a psaní, které jsou způsobeny:

- **Neznalostí učitele o správných didaktických postupech.**
- **Nesprávnou metodikou čtení a psaní.**
- **Nerespektováním odlišností mezi dětmi.**
- **Netolerance osobního tempa.**
- **Zkracováním přípravného období čtení a psaní na počátku školní docházky.**

Klasifikace SPU

- **Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a souvisejících zdravotních problémů, desátá revize – MKN (*International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems - ICD*)**
- **V současné době platí desátá revize (MKN – 10, ICD –**

10).

- Od ledna 2022 v ČR 11 revize.
- Vydána v roce 1992, s platností od 1.1. 1993.
- **Kvantitativní hledisko.**

Mezinárodní klasifikace nemocí, 1993, 10. revize

- **Oddíl Duševní poruchy a poruchy chování**
- **F80 – F89 Poruchy psychického vývoje**
- F80 Specifické vývojové poruchy řeči a jazyka
- F81 Specifické vývojové poruchy školních dovedností
- F81.0 Specifická porucha čtení
- F81.1 Specifická porucha psaní
- F81.2 Specifická porucha počítání
- F81.3 smíšená porucha školních dovedností
- F81.8 Jiné vývojové poruchy školních dovedností
- F81.9 Vývojová porucha školních dovedností nespecifikovaná
- F82 Specifická vývojová porucha motorické funkce
- F83 Smíšené specifické vývojové poruchy

▪ **Klasifikace SPU**

- **Mezinárodní klasifikace funkčnosti, postižení a zdraví** (International Classification of Functioning, Disability and Health, ICF)
- Schválena všemi členskými zeměmi WHO v roce 2001.
- Podává nový pohled na pojmy „*zdraví*“ a „*postižení*“.
- Bere v úvahu **sociální aspekty postižení**, na něhož nepohlíží pouze jako na medicínskou či biologickou poruchu.
- Bere v úvahu **faktory životního prostředí**, které ovlivňují člověka a jeho fungování.
- Postižení je podle dané klasifikace členěno na základě dvou způsobů: **A/** z hlediska tělesných funkcí a tělesných struktur. **B/** z hlediska aktivity a účasti.